

ב"ה

ראש השנה

אדם הראשון – גוף מן התחתונים נשמה מן העליונים

ראש השנה הוא יום ברוא אדם הראשון - אשר, בבריאתו ישנו חיבור דתחתון ועליון, "גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים"¹. ובוזה גופא - לא רק חיבור דתחתון ועליון סתם, כי אם חיבור ענין הכי תחתון שאין למטה ממנו, עם ענין הכי עליון שאין למעלה ממנו .

והענין בזה: נשמתו של האדם היא - מבחינה הכי עליונה שאין למעלה ממנה, ובלשון אדמו"ר הזקן בתניא² "חלק אלקה ממעל³ ממש", כמו שכתוב⁴ "ויפח באפיו נשמת חיים", וכמו שכתוב בזהר מאן דנפח מתוכיה נפח, פירוש מתוכיותו ומפנימיותו".

...ולאידך, גופו של האדם - הוא מבחינה הכי תחתונה שאין למטה ממנה, "עפר מן האדמה". וכמבואר בתורה אור בתחלתו⁵ דיבור המתחיל להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים: כל פרטי הנבראים דצומח וחי - נברא גופם ביחד עם נפשם, נפש הבעלי חיים וכן נפש הצומח (וכן בנוגע לדומם - נפש הדומם), כמו שהם עתה, ובלשון חכמינו ז"ל⁶: "בצביונו נבראו" וכפי שמבין גם בן חמש למקרא - שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"⁷, היינו, שנבראו מלכתחילה באופן ד"טוב מאד", וכודאי שבזה נכלל גם בריאת הגוף ביחד עם הנפש.

אמנם, בריאת אדם הראשון היתה באופן שונה מכל שאר הנבראים - שבתחילה נברא "עפר מן האדמה", כמו שכתוב "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה" ואחר כך, "ויפח באפיו נשמת חיים", היינו, "שלא יצא גופו מן הארץ על דרך שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת, אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף"⁸

¹ פרש"י בראשית ב. ז.

² רפ"ב.

³ איוב לא, ב.

⁴ בראשית שם.

⁵ בראשית ג, ד.

⁶ ר"ה יא, א. חולין ס, א. הובא בפרש"י עה"ת בראשית א. כה.

⁷ בראשית שם לא.

⁸ תו"א שם.

ובלשון הגמרא⁹: "הוצבר עפרו .. נעשה גולם .. נמתחו אבריו", גוף שלם בעל רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ורק אחר כך נפח נשמה באפו.

[בהתחלת הסיפור אודות בריאת האדם נאמר אמנם "ויברא אלקים את האדם בצלמו . . . זכר ונקבה ברא אותם .. ויאמר להם פרו ורבו"¹⁰, כלומר בריאת אדם שלם, גוף עם נשמה, ולא עוד, אלא שיש לו גם בתזוג שעל ידי זה יכול להיות הענין ד"פרו ורבו". אבל בפרשה השניה, שבה נתבארו פרטי הדברים אודות אופן בריאת האדם - נאמר: "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה (ואחר כך) ויפח באפיו נשמת חיים"].

ומזה מובן שגופו של האדם הוא נמוך במדרגה יותר מגופות שאר הנבראים, שנתהווה בבחינת דומם. ולא עוד, אלא שבבחינת דומם גופא הוא בתכלית הירידה והשפלות - "עפר מן האדמה":

בסוג הדומם גופא - ישנם חילוקי דרגות: **הרים גבוהים**, ובלשון הכתוב¹¹: "הרים הגבוהים ליעלים", היינו, שבדומם גופא הרי זה באופן של עליה והגבהה¹², מפני שכן הוא בשרשו הרוחני. ומזה נשתלשל גם למטה כו'. **גבעות**, שאינם גבוהים כל כך כמו הרים, אבל בכל זאת גבוהים הם יותר מן הארץ - מקום מישור; **בקעה** שלמטה מן הארץ: ושם גופא - אבנים, המורה על ענין התוקף, עד לעפר שהוא באופן של גוש על כל פנים, ולמטה מזה - גרגירי עפר, תכלית הירידה דבחינת הדומם.

ובכן, גופו של האדם הוא מבחינה הכי תחתונה שבסוג הדומם - "עפר מן האדמה", צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות" מכל העולם כולו הוצבר עפרו"¹³, גרגירי עפר מכל העולם כולו, שצריכים לחברם ביחד ולעשות מהם גוף אחד - בדוגמת עיסה שנעשית מפירורי קמח שמחברים יחדיו על ידי מים, "כגבֵּל זה שנותן מים ואחר כך לָש את העיסה, אף כאן והשקה, ואחר כך וייצר"¹⁴.

ולכאורה, תמוה ביותר: איך יתכן שדוקא גוף האדם, בחיר הבריאה ותכליתה, הוא הכי תחתון מכל שאר גופות הנבראים!?

והביאור בזה - בתורה-אור שם - שהיא הנותנת: מכיון שהאדם הוא בחיר הבריאה ותכליתה, אשר על ידו נפעל עילוי בכל הבריאה כולה, ובלשון הכתוב¹⁵: "את העולם נתן בלֶפֶם" - לכן, צריכה נשמתו להתלבש בגוף שהוא מבחינה הכי תחתונה, כדי להעלות על ידו גם את הנבראים התחתונים, "על דרך משל כשצריכים

⁹ סנהדרין לח, רע"ב.

¹⁰ בראשית שם, כז-כח..

¹¹ תהלים קד, יח.

¹² ראה תו"ח שמות קיב, ב. סה"מ ה'ש"ת ע' 114.

¹³ סנהדרין שם. סע"א.

¹⁴ פרש"י בראשית ב, ו.

¹⁵ קהלת ג, יא. וראה זח"א קצה. ב. לקו"ת במדבר ה. רע"ב.

להגביה איזה דבר מן הארץ על ידי כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר, צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא .. ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו, מה שאין כן אם היה מתחיל מאמצע .. לא היה מגביה התחתונים", ובמילא, גם הגבהת העליונים אינה באופן של דבר השלם.

ומטעם זה נשתנתה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים - שגוף האדם הוא מבחינה הכי תחתונה שבדומם, "עפר מן האדמה", ולאידך, נשמתו היא מבחינה הכי נעלית שאין למעלה ממנה. "חלק אלקה ממעל ממש" - שכן, על ידי זה יש בכחו להעלות את כל פרטי הבריאה דעולם הזה התחתון, עד לבחינה היותר תחתונה, שגם היא תתעלה לבחינה ודרגת הקדושה.

המורם מכל האמור לעיל, שבראש השנה, יום ברוא אדם הראשון, מודגש החיבור דתכלית העילוי עם תכלית הירידה: "ויפח באפיו נשמת חיים", "חלק אלקה ממעל ממש". תכלית העילוי - מחד גיסא, ו"עפר מן האדמה", תכלית הירידה - לאידך גיסא, אשר, חיבורם יחד הוא תכלית וכוונת הבריאה כולה.

קטע משיחת ש"פ נצבים, כ"ח אלול, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשמ"ה ח"ה ע' 3019.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה